

Z-1 Příloha k Záznamu z XXVII. Akademického fora

Materiály se vztahem k AF-XXVII – Seznam

Před seminářem rozeslané materiály:

23.11.2011: Pozvánka AF-XXVII (7.12.2011).

Pozvánka na AF-XXVII (s původním termínem 8.12.2011, později změněném na 7.12.2011) byla rozeslána 23.11.2011 se Záznamem z AF-XXV (10.11.2011) „Doplatí stát na zavedení školného?“ a s pozvánkou na AF-XXVI (1.12.2011) „Organizace, hodnocení a financování vědy“, s přílohami

- Z-1 J. Zlatuška: Autonomie a decentralizace v samé podstatě univerzit.
- Z-2 M. Černohorský: Poznámky k problematice tvorby zákona.
- Z-3 Prohlášení Rady vysokých škol k přípravě návrhu věcného záměru zákona o finanční pomoci studentům a návrhu věcného záměru zákona o vysokých školách.
- Z-4 J. Zlatuška: Z absolventské daně by vysoké školy mohly dostat peníze hned.
- Z-5 J. Zlatuška: Dobešova kvadratura kruhu.
- Z-6 Z. Trka: Daň ze vzdělání – ?
- Z-7 J. Rákosník: Závěrečná zpráva auditu VaVaI.
- Z-8 J. Musilová: Mezinárodní audit VaVaI v České republice. Závěrečná zpráva Technopolis očima oponenta.
- Z-9 J. Zlatuška: Vady hodnocení vědy by odhalili i patnáctiletí.

28.11.2011: Nová pozvánka AF-XXVII (7.12.2011).

28.11.2011 byla rozeslána nová pozvánka na AF-XXVII (7.12.2011) „Diskuse k zákonu o vysokých školách a ke školnému“, s aktualizovaným programem.

13.12.2011: Záznam z AF-XXVI (1.12.2011).

Záznam z AF-XXVI (1.12.2011) „Organizace, hodnocení a financování vědy“ byl rozeslán 13.12.2011 s přílohami

- Z-1 Záznam z AF-XXVI (1.12.2011).
- Z-2 Petr Fiala: Systém řízení a organizace výzkumu, experimentálního vývoje a inovací v ČR.
- Z-3 Dotazy pro prof. Petra Fialu, hlavního vědeckého poradce předsedy vlády ČR.
- Z-4 Jiří Chýla: Porušila vláda zákon? (Prvotní zveřejnění v blogu J. Chýly, zde připojeno z diskuse k němu Ivo Telec: Vadný výkon veřejné zprávy.)
- Z-5 Martin Černohorský: Dva rozdílné právní názory na jmenování členů RVVI.

Na AF-XXVII (7.12.2011) rozdané materiály:

Pozvánka a program AF-XXVII

- Z-3 Dotazy pro prof. Petra Fialu, hlavního vědeckého poradce předsedy vlády ČR.
- Z-4 Jiří Chýla: Porušila vláda zákon? (Prvotní zveřejnění v blogu J. Chýly, zde připojeno z diskuse k němu Ivo Telec: Vadný výkon veřejné zprávy.)
- Z-5 Martin Černohorský: Dva rozdílné právní názory na jmenování členů RVVI.

Korespondenční příspěvky

3 – Š. Klímková, 4 – M- Šmidák, 5 – Č. Šimáně, 6 – R. Řihák

(3)

Odborná skupina Organizace výzkumu České fyzikální společnosti Jednoty českých matematiků a fyziků
AF-XXVII Diskuse k zákonu o vysokých školách a ke školnému Praha, 7.12.2011

Příběh ...

*Výtah v rozsahu pětiny rozsáhlejšího textu. Výtah byl ve zde uvedeném znění přečten na AF-XXVII.
Plné znění textu je připojeno v příloze*

Štěpánka Klímková

[...] Podfinancované vysoké školství je nuceno usilovně získávat finanční prostředky prostřednictvím výzkumných projektů. Zároveň je až zarážející, jaké úsilí a finance jsou vynakládány k propagaci výzkumné spolupráce vysokých škol s průmyslem. Dnes je už zcela zřejmé, že má současný systém rozdělování finančních prostředků na výzkum značně degenerativní vliv na funkci vysokých škol a přiživují se na něm všelijaké zájmové skupiny (manažeři, politici, bysnysmeni, zástupci firem, všelijaké „šedé eminence“, atd.). Tomuto stavu značně napomáhá zavrhnutíhodná metodika pro hodnocení vědecké práce („kafemlejnec“). Pro tyto zájmové skupiny je nežádoucí, aby do školství bylo ze státního rozpočtu uvolněno dostatečné množství peněz, aby školy měly podmínky pro to, aby mohly patřičně plnit svoji vzdělávací a výzkumnou funkci a už se nemusely v tomto klientelistickém prostředí zaprodávat. [...]

To, co se v posledních letech v akademickém prostředí děje, je mimo jiné i v rozporu se zákonem o vysokých školách a v nejednom případě na to bylo bezúspěšně poukazováno (i já s tím mám své zkušenosti). Pod záminkou vysokoškolských reforem však mají paragrafy nabýt takové formy, aby prosazování výše uvedených zájmů i počínů s nimi spjatých, bylo možné provádět bez většího odporu. Destrukce škol má být zlegalizována. Hlavními nástroji tohoto degenerativního trendu má být potlačení rozhodovacích pravomocí akademického senátu, centralizace moci převedením dalších zásadních pravomocí na rektora, ovládnutí rad vysokých škol zájmovými skupinami, umožnění snadného generování titulů pro loajální lidi, prostor pro snížení kvality vzdělávání a konec akademické svobody. V rámci zákona má také dojít k diverzifikaci škol. Není mi však příliš jasné, jakým způsobem to bude provedeno a co z toho nakonec vyplyne. Celá tato procedura může ještě více zhoršit vnitřní poměry na jednotlivých školách. [...]

(4)

Odborná skupina Organizace výzkumu České fyzikální společnosti Jednoty českých matematiků a fyziků
AF-XXVII Diskuse k zákonu o vysokých školách a ke školnému Praha, 7.12.2011

Výzkumné univerzity

Miroslav Šmidák

Věcný záměr zákona jednoznačně rozlišuje vysoké školy univerzitního typu a ostatní vysoké školy. Není však zcela jasná pozice tzv. „výzkumných univerzit“:

- a) kdo a na základě jakých kritérií bude rozhodovat, které školy získají statut výzkumných univerzit?
- b) v čem bude specifický způsob fungování a financování výzkumných univerzit?
- c) bude se statut výzkumné univerzity vztahovat vždy na celou univerzitu nebo pouze na ty jejich fakulty, jejichž mimořádná kvalita tomu odpovídá?123.5

(5)

Odborná skupina Organizace výzkumu České fyzikální společnosti Jednoty českých matematiků a fyziků
AF-XXVI Organizace, hodnocení a financování vědy Praha, 1.12.2011

Osobní stanovisko k zavedení školného na vysokých školách

Čestmír Šimáně

Argumenty pro zavedení školného:

- 1 - placením školného zvýšit osobní zainteresovanost studenta na úspěšném studiu
- 2 - získat další prostředky pro rozvoj vysoké školy po případě i na zvýšení platů zaměstnanců
- 3 - odlehčit výdajům ze státního rozpočtu na rozvoj a provoz vysokých škol

Připomínky k jednotlivým argumentům:

ad 1. Stejně, možná i vyšší zainteresovanosti na úspěšném průběhu studia je možno dosáhnout bez zavedení školného na počátku studia, ale jeho zavedením v případě neúspěchu na dalších stupních.

ad 2. Otázkou zůstává, zda o prostředky získané školou na školném nebude krácen rozpočet školy financovaný státem, tj. zda ministerstvo školství o tyto prostředky nebude rozpočet školy krátit.

ad 3. Celý návrh na zavedení školného vypadá jako přesun výdajů ze státního rozpočtu na zadlužení studentů, t.j. aby stát si sám nemusel půjčovat, ale aby se za něj zadlužili studenti. Zadlužení studentů má několik choulostivých stránek. Zadlužovat se budou muset především ti studenti, jejichž rodiče nebudou mít dostatečné příjmy k zajištění vzdělání svých dětí odpovídající jejich schopnostem. Přístup ke vzdělání pak bude záviset spíše na majetku než na schopnostech. Nehledě k tomu, že i majetní rodiče budou se snažit prokázat svou nemajetnost, různými kličkami, aby omezili své výdaje v průběhu studia svých dětí.

Dovedu si představit i soudní spory mezi majetnými rodiči a vysokou školou za neposkytnutí povinné péče o prospěch jejich dětí, kterou si dle svého názoru školným zaplatili.

Studenti, jejichž přístup k vysokoškolskému vzdělání bude podmíněn uzavřením půjčky na školné, zřejmě u některého peněžního ústavu na základě smlouvy, budou muset asi souhlasit s výši procent a dále s klausulemi, týkajícími se splácení. Sotva asi některý peněžní ústav bude ochoten poskytnout bezúročnou půjčku s neurčitou dobou splatnosti. Za podmínky, kdy se stále mění politická a ekonomická situace, nemůže se jakákoliv vláda dlouhodobě zavázat, že bude peněžnímu ústavu sloužit jako garant v budoucnosti. Rovněž nemůže peněžnímu ústavu nařídit, aby v případě, že se dostane do finančních potíží, nepředal své pohledávky vůči studentům vymahačské firmě, která se bude svých peněz domáhat exekucí buď na studentech nebo jejich rodičích. Za těchto podmínek je půjčka na školné výsostně nebezpečná pro toho, kdo ji uzavře.

(6)

Doktorandi na univerzitách

Radim Řihák

Jaká je vize a pohled MŠMT na způsob zafinancování doktorandského studia na univerzitách? Maximální výše měsíčního stipendia poskytovaného interně působícímu doktorandovi ...

Zamýšlíte setrvat u stávajícího modelu, či hodláte učinit koncepční změny, případně se inspirovat například modelem financování doktorského studia na Slovensku?

Usnesení Akademického senátu Technické univerzity v Liberci z 13.12.2011

AS TUL se připojil ke kritice zákonů o VŠ

Akademický senát TUL dnes přijal usnesení na podporu kritiky návrhů dvou zákonů o vysokých školách, kterou ve čtvrtek 8. prosince zveřejnila Rada vysokých škol (RVŠ).

Akademický senát Technické univerzity v Liberci na svém dnešním zasedání jednomyslně přijal usnesení na podporu kritiky návrhu dvou zákonů o vysokých školách, kterou ve čtvrtek 8. prosince zveřejnila Rada vysokých škol (RVŠ). Podle RVŠ jsou návrhy nedostatečně připravené.

Usnesení AS TUL:

- *AS TUL plně podporuje usnesení předsednictva i sněmu RVŠ a stanovisko České konference rektorů k věcným záměrům zákona o vysokých školách a zákona o finanční pomoci studentům.*
- *AS TUL konstatuje, že přijetí zákona o vysokých školách podle předloženého věcného záměru povede k ohrožení samosprávného charakteru, nezávislosti vysokého školství, a tedy k ohrožení demokracie vysokých škol.*
- *AS TUL vyjadřuje pochyby nad kompetentností MŠMT, jestliže je schopno předložit věcný záměr návrhu zákona o finanční podpoře studentům v předložené podobě a bez předchozího projednání.*
- *AS TUL je nucen konstatovat, že přes proklamovaná prohlášení i současné Vlády ČR a MŠMT o podpoře vzdělávání a vědy pokračuje další snižování výdajů do kapitoly vysokého školství.*
- *AS TUL odmítá způsob jmenování nové Rady vlády pro výzkum, vývoj a inovace, které proběhlo zcela netransparentně a bez konzultace s reprezentacemi VŠ.*

Předsednictvo Rady vysokých škol žádá po ministerstvu školství, aby zcela přepracovalo věcný záměr zákona o finanční pomoci studentům a změněný návrh řádně projednalo s reprezentací vysokých škol. Návrh je podle rady nezralý a místo proklamovaného otevření možností studovat bude některé zájemce o studium odrazovat hrozbou penalizací za neúspěšné dokončení. *„Půjčky na školné poskytované komerčními institucemi povedou k vysokému zadlužení budoucích absolventů i jejich domácností. Většina navrhovaných nástrojů finanční pomoci má charakter vratné finanční pomoci, případně modifikace stávajících nepřímých forem podpory,“* stojí v usnesení předsednictva RVŠ.

Dvojici zákonů o vysokých školách a školném, které mají jít v prosinci do vlády, kritizovala také Česká konference rektorů na svém zasedání 1. prosince. Nová norma podle rektorů například limituje prvky samosprávy a nedostatečně vymezuje autonomii veřejných vysokých škol včetně oblasti hospodaření. Rektoři nedoporučují také přijetí zákona o finanční pomoci studentům, který je podle nich výhodný pouze pro komerční banky. ČKR také kritizuje to, že návrh tohoto zákona dostali členové ČKR až 17. listopadu. *„Předložené znění obsahuje v mnoha pasážích varianty, z nichž nevyplývají srozumitelné cíle předkladatele,“* stojí v usnesení ČKR.

Rektoři rovněž nesouhlasí s návrhem státního rozpočtu, který počítá se snížením rozpočtu univerzit o zhruba 1,2 miliardy korun. Podle rektorů v posledních letech klesl podíl výdajů na veřejné vysoké školy o 12,4 procenta a výdajů na jednoho studenta o 16,9 procenta. *„Klesající výdaje na vysoké školství ohrozí kvalitu vzdělávacího procesu, zpomalí či zastaví reformní úsilí v oblasti vysokých škol,“* píše se v usnesení pléna ČKR. Snižující se výdaje ze státního rozpočtu také podle rektorů mohou destabilizovat vysokoškolské instituce a sníží konkurenceschopnost země.

Vysoké školy nyní zvažují, jak vystačit s méně penězi. Zkracují se semestry, méně se topí, od rektorů některých škol zaznělo, že zvažují další razantnější návrhy, například neotevření některých oborů.

J. Kočárková
(s využitím ČTK)